

писању и уметности. Чин читања се овде природно преобратио у чин превођења. Улажење у тајне писања Петера Хандкеабилло ми је довољно за истраживање писања уопште. И максимално ме је подстицало да поново прионем на своје писање. И наједанпут сам у књигама Петера Хандкеа доживео себе као писца. Писао сам читајући (преводећи). И осећао сам се одлично. Осећао сам се одлично. Осећао сам се одлично... Тако и данас читам, и преводим, и читам изблиза, књигу Петера Хандкеа *Крайко њисмо за дуго расијање*, уживајући у оном мени већ парадигматичном низању Хандкеових реченица у бескрај, без почетка, без краја, како то само истинска проза може да пркоси свему коначном, целовитом, оформљеном, завршеном, престабилном, прејасном, дефинитивном...

КРАТКО ПИСМО

Оглед из писања докторске дисертације

Увод

За Александра Миланковића

Ствари су почеле давно, негде почетком осамдесетих година. Али уистину оне почињу данас, оног тренутка када сам, после дугог цуњања по регалима, коначно пронашао прво немачко издање Хандкеове књиге *Крайко њисмо за дуго расијање*.

Тада, давно, почетком осамдесетих, живео сам у Тибингену, градићу на југозападу Немачке. Био сам други човек. Не само знатно млађи. Тек допутовао из тада велике Југославије у не много већу Немачку, био сам умногоме другачији: волео сам филмове, слушао музику Боба Дилана, писао кратку прозу и поезију, обожавао концептуалну уметност, превасходно се интересовао за филозофију феноменолога Едмунда Хусерла, а у читању белетристике бежах оријентисан студирањем теоријских књига Волфганга Изера, зачетника школе *Естетике рецејције* у Констанци на Боденском језеру.

Данас живим у Келну, велеграду на западу исте земље. Дакле, до данас сам остао у Немачкој. Не само што сам у међувремену постао старији, никако нисам више онај исти од

раније. Можда се у суштини и нисам променио. Али, свакако се променило моје окружење. Чак и ако то није тачно, ако се ништа суштински није мењало, промене су се могле десити, евентуално, у мој свести. Дакле, променио сам се ја.

Једне вечери смо се Милоје и ја обрели у Берлину и не знајући шта бисмо, пошто је овдашњи филмски фестивал већ био завршен, а сви наши земљаци (Милан Влајчић, Милутин Чолић, Бора Анђелић, Милан Прибишић и остали) били отпутовали, лутали смо, после једне поноћне пројекције филмова нама омиљеног америчког редитеља Раула Волша, градом, улицом Кудама пре свега; и улетесмо тако у неки подрум у коме се свирала музика. На подијуму је стајао дежмекаст мушкарац у мајици без рукава, дуге косе и подгојеног врата, глатко избријан. Подсетио ме је на сличнога од само пре неколико минута напољу на улазу у хотел испред кога ме је ословила жена нудећи ми љубавне услуге, преговарајући о могућим сексуалним практикама „по не баш јефтиним ценама“; пошто и нисам био заинтересован за вођење љубави, а ипак разговарах са женом, глумећи фрајера у потрази за љубавним авантурама, тај дебељуца је, убрзо уочивши моју амбивалентност, ускочио у наш разговор, дајући ми сигнал руком да што пре прођем даље и његову „штићеницу“ „оставим на миру“; дакле, деловао је агресивно, уједно заштитнички, али нимало нежно, не само према мени него и иначе, па и према тој „веома лепој, нежној, и крхкој жени“ (приметио сам); пожелео сам одмах да је одбраним од, чинило ми се, грубог подводача: наједанпут сам почео озбијно да слушам женине понуде, готово да сам за њом закорачио у зграду у којој се, сматрао сам, налазила и њена соба, заборавивши да сам у Милојевом друштву. Срећом, Милоје се осврну у правом тренутку, те и не приметивши шта се догађало, позвао ме да пожурим, јер био је „жедан“, рекао је, и „зар не бисмо могли да негде нешто попијемо“. Тако смо се дакле убрзо нашли у том бару у коме се, ево, управо свирала послепоноћна музика... Дежмекасти мушкарац био је сада далеко питомији од свога „двојника“ на улици. Романтично је зурио негде у плафон и, лагано се њишући у ритму инструменталне пратње, певао мелодију која је звучала и као балада, и као валцер и као нека врста успореног блуза. Иако је и сам себе пратио за електричним клавиром, остављао је утисак некога ко је певао солистички, без инструменталне пратње, јер толико је телесно деловао убедљиво да нико у тој тесној просторији, са више полупразних столова, није ни помишљао да се ту могло

радити о професионалном музичару који је изводио једну од својих врућих нумера која је требало да из депресије и летаргије покрене ретке госте залутале овамо у ситне сате те берлинске прохалдне ноћи. Деловао је певач и као запослени у теретани који ће у сваком тренутку да нам помаже у опхођењу са гимнастичким справама; уједно нежно и ауторитативно и енергично; при том је његово певање деловало и као изговарање упутстава и правила при подучавању нас који смо наједанпут почели да се раскомоћујемо и бришемо зној са чела. Био је и драг тај наш боди-билдер. Као да је и лично био домаћин на некој журци, као да нас је све време услуживао, он који је свој глас и те како пуштао да снажно зајечи, мењајући му висину и јачину. Када је у једном тренутку почео да шапуће, пожелео сам да седнем за суседни сто и да се тамо удварам жени у уској мајци испод које су пуцале набрекле груди од којих су се моји погледи сада одбијали као лоптице бацане на еластичну подлогу коју је требало само затегнути да би ударци (рекетом) били савршено прецизни и снажни. „Како би се на мом месту понео наш певач?“ – упитао сам се у том тренутку. Срећом, огласио се опет Милоје, рекавши „да кренемо кући“, „да макар мало одспавамо“, јер сутра нас чекају пројекције филмова Ј. М. Штрауба, па Шаброла, па опет Раула Волша... И устали смо и отишли... Касније, на путу кући размишљао сам о Хандкеовој књизи *Крајко њисмо за дуго расњајање* о неким сценама описа улица у Филадельфији.